

1135
1135
1698, 3
18
1. N. 3.
DECADEM
THESIUM
MISCELLANEARUM,

NOBILISSIMÆ
FACULTATIS JURIDICÆ
CONSENSU,
SUB PRÆSIDIO

DN. THEODORI PAULI,

U. J. D. & Profess. Primarii,
Parentis & Præceptoris sui Venerandi,

Placidæ Eruditorum Ventilationi
exponit

THEODORUS CHRISTIANUS PAULI,
Regiomont. Prussus.

Die *Julii M DC XCVIII.*

Horis Locoque consuetis.

REGIOMONTI,
Typis FRIDERICI REUSNERI, SER. ELECT. BRAND.
ET ACAD. TYPOGR. HÆREDUM.

THEODORUS CHRISTIANUS PAULI
FACULTAS JURIDICA
MISCELLANEA
THERSIUM
DIEBOLDI

B. C. D.

Th. I.

Iusti non sunt, qui Justitiam in ore quidem gerunt, & verbis ubique crepant, ubi vero ad rem ipsam perventum fuerit, aliter dicunt, & aliter faciunt, sed iusti sunt, qui iusta volunt & agunt. Quodsi vero per fortunæ injuriam quis virtutis suæ radios actionibus præclaris in publicum spargere nequeat (quippe alii facultatem, alii voluntatem rectè agendi habent) is nihilominus quodammodo iustus est, quatenus nempe habitum virtutis animo vel mente tenet. Ad quorum tamen familiam non pertinent, qui quamdiu extra negotia vivunt, aliorum actiones sugillant, postea vero in consortia recepti, vel statim dicunt: se nunquam credidisse, omnia tam exactè in Senatu peragi, vel qui corruptelis non ideo infensi sunt, quia injustæ, sed quia suo arbitrio vel commodo res non geritur. Tales plerumque in aliis culices percolant, ipsi vero Camelos deglutiunt, vel in alterius oculo festucam vident, in propriis vero trabem animadvertere non possunt, i. e. non vident manticè quod intergo est. Cui dealbatæ Justitiæ, qui facilè credit, facilè decipitur. Virum igitur iustum non verba vel ostentatio, sed facta ostendunt.

Th. II.

Illa Justitia verè universalis dici meretur, quæ universaliter vel ex æquo, nullo personarum respectu vel delectu, absque sordibus, artibus & corruptelis, sine strepitu, omnibus, etiam ignotis æqualiter administratur. Principia ejus sunt, *honestè vivere, neminem ledere, suum cuique tribuere.*

A

Quæ

Quæ ubi in Republica florent, ibi pax & vera justitia se invicem osculantur. Præter hanc vero nonnullibi alia prodiit justitia particularis, illa scilicet, cujus non omnes, sed felices vel miseri tantum fiunt participes, cujus principia potiora sunt: *Duo cum faciunt idem non est idem, circumstantia variant rem, item pecuniam in loco negligere, maximum interdum est lucrum.* Ex istis principiis non quidem *vi formæ*, sed necessitate *materiæ* nonnunquam aliquid sequitur. Quæ Justitia quo auctore coeperit? incertum est, fortassis tamen illo, qui hominibus non vigilantibus, superfeminavit Zizania. Certè *Jovis* vel *Dei* filia dici non potest. Interim illa Justitia universalis, quam complexum vocant omnium virtutum, quæ juxta nonnullos finis est Jurisprudentiæ, dulcis conceptus vel idea est immodicæ beatitudinis, Sutoris illius desiderio non absimilis, qui artem suam quomodo-cunque callens, statim infinitos gestit facere calceos, cum unum vel alterum ad unius hominis pedem rectè vel perfectè conficere nondum valeat. Et utinam qui omnes virtutes introducere cupiunt, solius tantum justitiæ, veræ tamen, nos reddere possent participes.

Th. III.

Ex quo Jus Naturæ coepit definiri per dictamen rectæ rationis, tantæ de rectitudine illa contentiones ortæ sunt, ut parum absit, quin perdiderimus cognitionem recti & curvi. Etenim cum quilibet suam rationem putet esse rectam, atque ideo libertatem ab aliis dissentienti sibi salvam cupiat, inde Jus Naturæ per dictamen rectæ rationis definire, effectus nil aliud est, quam dicere, Jus Naturæ illud esse, quod unicuique sua sive recta sive corrupta dictitat ratio. Inde tot opinionum divortia & portenta. Ex solis *Anglis* plures octo recenset *Samuel Rachelius Diff. prim. de J. N. & G. n.*

100. usq. ad 105. qui hoc rectæ rationis exercitio inclarescere voluerunt, ita tamen, ut ad *Hobbesium* perveniens, lemma addiderit: *occupat extremum scabies*: quasi labor ille, & magni conatus tandem in scabiem i.e. atheismum & nugas abierint. Nobis quidem facile fit volentibus, ut quilibet suo sensu abundet. Interea tamen nihil periculosius videtur, quam prima rectè vivendi principia, literatorum Disputationibus committere, qui partim ex dissentienti, partim novandi pruriginē (aliquando etiam ex inscitia) sæpè ima summis, & quadrata rotundis miscent. Principiis honesti & æqui eam reverentiam debemus, ut assentiri iis potius, quam à priori demonstrare debeamus: quippe principiorum non datur demonstratio, sed si ea ex prioribus eruere velis, concedendum est, vel ea non esse principia, quia non sunt prima, vel in infinitum aliquid probari posse, quod est inconveniens. Unde licet omnium juris Naturæ capitum rationem analyticam reddere non possis, inde tamen nondum sequitur, ea non esse juris Naturæ, sed potius honestatem naturalem in aliquibus ratiociniis nostris esse evidentiorē, atque ideo probatione non indigere, quod jam tum ab omnibus vel plerisque saltem ultrò conceditur. Et quanquam contingat unum vel alterum aliquando dubitare, istud tamen in tanta consentientium multitudine attendi non meretur, quamdiu scilicet illi dissentientes intra terminos se continent. Motus vero vel scandala excitantes, non ratione, sed pœna in ordinem rediguntur. Sanè Veteres, etiam Ethnici, ut evidentiam juris Naturæ ostenderent, sapienter istud descripserunt per id, *quod natura omnia animalia docuit*, non quasi statuerint, Jus revera in bruta cadere, sed ut temerè dubitantes de veritate principiorum, ipsorummet brutorum exemplis convincerent. Et ideo *Zamoyscius* cum Nuptias *Sigismundi III.*

A 2

Re-

Regis Poloniae, cum Sorore Uxoris defunctae impedire vellet, in Literis Pontificem rogavit, ut parceret honestati Poloniae, quam avita Gentis morum severitas, etiam in gregibus equarum violari non permetteret, vide Piasec. in Chron. pag. m. 221.

Th. IV.

Suppliciorum seu poenarum modos vel species, in gravioribus delictis, Jus Naturae praecise non definivit, sed supremæ in terris Majestati reliquit, pro salute & necessitate Rei publicae prudenter definiendas. Enimvero pro ingeniorum cujusque Populi tractabilitate, duritie, asperitate, gravioribus delictis aliquando mitiores, & contra minoribus delictis graviores poenas irrogari oportet, ni Rempubl. perdere, vel suppliciiis exhaustire velis. Quam in rem prudenter Illustris Thuanus, memini (inquit) me legere, Ciceronem Catoni succensere solitum, quod cum corruptissimo seculo viveret, in Legibus tamen dicendis, adeo severus & rigidus esset, ac si in Platonis Republ. versaretur. Nam in legibus id praecipue spectandum arbitror, ut quomodo pedi calcens, sic temporis, & iis quorum gratia sunt, quadrent & convenient. Alioquin praeclaris illis in specie Edictis, idem usu veniet, quod illis à Demetrio, tanta arte fabricatis navigiis, aspectu quidem pulchris, quae cunctos in sui admirationem rapiebant, ad navigationem vero erant inutilia. Tom. 5. Part. 3. ad Annum 1562.

Th. V.

At si Jus Naturae supplicia non definivit, inde fortè sequetur, ex gravioribus delictis v. g. homicidium, alio quam capitali supplicio justè puniri posse. Quod negat Philo, doctis

1140.

Celsissimus Judæus *Lib. de specialibus legibus*, reprehendens eos,
 qui percussori mulctam, vulneratori ignominiam, homicidæ
 exilium, furi vincula constituunt, inæqualitate vel dispari-
 tate, juri (ut loquitur) inimica, quæ leges non stabiliat sed
 tollat. Affirmativam contra tuetur *Autor Poloniæ defensor*,
 qui creditur esse *Illustrissimus Georgius Ossolinski*, ubi pag. m. 80.
 & sequ. contra *Barclajum*, Polonos sarcasticè pungentem, quasi
 homicidæ apud eos liberetur, modo paucos nummos in cada-
 ver occisi conjiciat, eruditè differit, ac probare nititur, ad
 finem poenæ homicidii legitimæ consequendum, præcisè
 non requiri poenam capitalem, sed illam sufficere, quæ post-
 quam castigavit, poenitentia & correctioni locum relinquit.
 Ad legem vero divinam respondet, poenam capitis in veteri
 Testamento sancitam, ad leges Judiciales pertinuisse, quæ
 Christianis nec imperatæ, nec prohibitæ sunt. Utut igitur
 à poena *Mosis* non temerè recedendum putet, *audacter tamen*
 (inquit) *affirmo, per illam non esse vetitum civili potestati, mi-*
tiora sancienti, pro ingenio & natura populorum. Si enim
licita Ei est citra peccatum clementia seu remissio poenæ, (quod
nemo diffitetur) cur non & regularis moderatio vel tempe-
 ramentum. h. i. Sed vereor ne sint qui negent, clemen-
 tiam seu remissionem, quam aggratiationem vocant, Prin-
 cipi in homicidio competere, illi scilicet, qui statuunt, ter-
 ram cœdibus pollui, & reatum cessantis ultimi supplicii, non
 obstante poenitentia peccatoris, continuo ad cœlum clamare,
 & in ipsum Principem recidere. Quæ sententia utut laude
 non careat (quippe Respublica, cui talibus imbuti principiis
 præsunt, procul dubio beator est, ac ubi ultima supplicia
 tantum prostant pro rusticis, aliisque pecuniam non haben-
 tibus) veruntamen & id subinde cavendum, ne asseramus, in
 Novo Testamento peccata tolli sanguine homicidæ. Quod

parum abest, quin in *Christi* meritum injuriosum sit, qui postquam perfecto suo sacrificio semel introivit in sancta, solus DEum Patrem conciliat poenitentibus. Hinc typum vitulae, ac necessitatem expiationis per sanguinem sustulit, proprii sanguinis aspersione, qui *ideo melius clamat quam sanguis Abelis*, ut notanter loquitur *Apostolus ad Hebr. XII. v. 24*. Supplicium igitur capitale hodie ad Reipublicae securitatem tantummodo pertinet, in qua si homicidia adeo forent rara, ut vix hominum memoria, unum vel alterum exemplum contingeret, tunc & exilii poena sufficere posset. At cum indies patrentur, atque ideo nimium sint frequentia, inde improbiores homicidae etiam ab altari rapiuntur, ita tamen ut praesertim in casibus praecipitantiae, & inconsulti caloris, quem ferius dolor sequitur, Principi Summo jus gratiae negari nequaquam possit.

Th. VI.

Servos natura dari non ambigimus, illos scilicet, quos in numerum pecorum redegit hebes natura, & ignoratio sui. Quibus adhuc deteriores sunt adulatores, de quibus *Tiberius*, quoties curia egrediebatur, graecis verbis dicere solebat. *O! homines ad servitatem paratos*. Ut ut enim libertatem publicam odisset, taedebat tamen Eum vel aspicere assentatores, abjecta ubique & sordida patientia, etiam in rebus malis & noxiis sibi assurgentes, vide *Tacitum lib. 3. Annal. c. 68*.

Th. VII.

Protestantes in matrimonialibus merito quidem rejiciunt dogma Pontificiorum, conjugium esse Sacramentum,
con-

1142

conclusiones tamen, quas Papicolæ inde velut fonte derivant, plerumque non rejiciunt, sed retinent. Hinc contra voluntatem Parentum initum conjugium filiifamilias, sæpè etiam minorennis, artibus & blanditiis seducti, modo concubitu & sacerdotali copula roboratum fuerit, non dissolvunt, quod Pontificii nequaquam facerent, nisi conjugium sacramentum esse contenderent, in quod, velut rem sacram, Parentibus Laicis quidpiam juris concedere non possunt, quoniam dato hoc, & in vota liberorum monastica, aliaque plurima sibi potestatem sumerent, & multas accessiones Clericis præriperent, quod est contra prima Fori principia. Alioquin proterviam liberorum, eorumque clandestina conjugia Romana Ecclesia semper detestata est, etiam in Concilio Tridentino. Ad quod scitè *Polanus p. m. 884, multos (ait) habuisse, cum cernerent, tanquam articulum fidei definiri, matrimonia clandestina vera esse Sacramenta, & Ecclesiam nihilominus ea detestatam, cum perquam absurdum sit, Sacramenta habere detestabilia.* Similiter ex isto principio, nempe quod matrimonium sit Sacramentum, Pontificii concludunt, Polygamiam simultaneam esse crimen adulterio gravius vid. *Const. crim. Carol. V. n. 21.* Idem amplectuntur Nostrates, atque inde porro eliciunt, in Polygamia intercessionem conjugum locum non esse. Sed minus rectè. Etenim si falsum est antecedens, ex eadem ratione verum esse non poterit consequens. Unde Protestantes aliam ejus asserti rationem reddere oportet, quam hætenus nondum vidi. *Carolus V.* vero ibi non alia, quam Sacramenti ratione niti, inde patet, quia eum qui decem concubinas Uxore reluctante alit, capite non punit. At consentienti, aliam conjugem superinducentem, ultimo supplicio dignum judicat, quia sacramentum sacramento addit, quæ ratio apud Evangelicos inanis est & nihil concludit.

Th.

Th. VIII.

Consensus quidem facit Nuptias *l. 30. ff. de R. I.* Sed inde nequaquam sequitur, ergo sponsalia Juris Civili s omnia sunt de futuro consensu, cum præsens faciat nuptias, vel deductio in domum Jure Civili ad nuptias non fuit necessaria, vel liberi nati ex conjugio Sacerdotali copula destituito, sunt legitimi, item matrimonium esse potest sine concubitu & corporum conjunctione, quæ aliaque plurima ex isto principio minus rectè vulgo solent elici.

Th. IX.

Jus altius tollendi Jctis malo omine est servitus. Unde humi repere, vel ad altiora tendere, juridicè perindè est, quia utroque casu fit jure servitutis. Politicè autem res fortè aliter sese habet. Hoc enim sensu, quo quis res suas altius tollit, eo sibi met liberior & splendidior plerumque videtur. Sed erroneè. Etenim si dicendum quod res est, jus altius tollendi juridicè non servitus, sed libertas est. Contra qui politicè justo altius ædificant, ex libertate plerumque recidunt in splendidam servitutem. Fortè igitur qui in medio vel modicè habitant, erunt beati? nequaquam: quippe & hi, licet quietiores & paulò liberiores sint, pro re nata tamen ab inferioribus fumo, à superioribus vero lotio infestantur. Quamobrem politicè ab omni parte beatum est solum NIHIL. Quod tamen qui habet, rem beatam quidem habet, sed ideo nequaquam est beatus.

Th. X.

Ex imperfecto Testamento Principem non decere quidpiam capere, Jcti Veteres sæpius responderunt. Sed sequitur
turne

1144.

tur ne inde, quod Testamenti, quoad solennitates imperfecti, defectus, in causis privatorum, ex potestatis plenitudine, ad hunc effectum, ut privati inde aliquid capiant, supplere Princeps similiter non possit? Cujus quæsitæ decisio ab isto præjudicio dependet: an Princeps confirmatione Testamenti imperfecti, heredibus ab intestato jus quæsitum per injuriam auferat? Quod utcunque minus rectè generaliter asseritur, cum multis limitationibus indigeat, atque ideo multis in casibus falsum sit, ut alibi fusè à Nobis demonstratum est.

COROLLARIUM.

Juxta *Simonis Staravolscii* judicium in *Polonia recognita & aucta p.m. 55.* Academia nostra Regiomontana, ab *Alberto*, Exmagistro (uti vocat) Ordinis Teutonici erecta, & Lutheranis Professoribus commissa, hucusque incognita habetur, nullisque ingeniis efflorescit. Ex adverso ante annos non adeo multos Jesuitæ quidam in Vicinia, nonnullos nostri Ordinis Professores, nescio quibus non laudibus ad invidiam usque extulerunt. Quæ si vera sunt, *Staravolscium* mendacii convincunt. Sin vero falsæ, vel quod credibilius, subdolæ, tunc merito reponimus: qualia vestra de Nobis sunt elogia, talia etiam vituperia, & contra. Unde tam encomia vestra, quam vituperia imposterum sollicitè deprecamur. Imo quid tandem juvat inclarescere, si conditio spectatæ virtutis deterior est quam incognitæ?

MO-

MONITA.
PARENTIS
AD
FILIIUM!

Dum Te Fili unice & charissime, annum duodecimum vix egressum, in Cathedram Juridicam, citò satis produco, eam ob causam cave ne superbias. Etenim si quod promittis non impleveris, satis uterque sumus miseri & risu digni. Quod si vero, DEO dante, plus, quam jure à Te exigì potest, præstiteris, nec tunc cristas eriges, benè gnarus, id si alius ea ætate posset, fortè multum fore, Tu vero quia facis, nihil esse. Interim animum non desponde. Incidimus equidem in Tempora valdè lubrica, in nimium & parum proclivia, quæ (ut dicere soles) felicibus optima, & miseris tantum maligna videntur. Contra quorum injuriam, à puero ita animum & mores componere discas, ut sive mergaris sive supernates, velut ἀμφιβίου, in omni fortuna, tam prospera, quam adversa, honestè vivere valeas. Ante omnia vero DEUM time, & PRINCIPEM honora. In reliquis Fata viam invenient, dirigente Illo, qui facit misericordiam à Progenie in Progeniem, timentibus Eum.

¶ (o) ¶

ULB Halle
006 301 584

3

VDA7

1135
1698,3
1135
18
1/2

I. N. 3.

DECADEM THESIUM MISCELLANEARUM,

NOBILISSIMÆ
FACULTATIS JURIDICÆ
CONSENSU,
SUB PRÆSIDIO
DN. THEODORI PAULI,

U. J. D. & Profess. Primarii,
Parentis & Præceptoris sui Venerandi,

Placidæ Eruditorum Ventilationi
exponit

THEODORUS CHRISTIANUS PAULI,
Regiomont. Prussus.

Die Julii M DC XCVIII.

Horis Loquoque consvetis.

REGIOMONTI,
Typis FRIDERICI REUSNERI, SER. ELECT. BRAND.
ET ACAD. TYPOGR. HÆREDUM.